

17. FEB. 1926

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII

Nr. 7

14

FEBRUARIE

1926

În acest număr: Anul tăcerii de Octavian Goga; Copilul, poezie de Zaharia Stancu; Bibliotecă sătească de Alexandru Hodoș; Organizarea proprietăților de Ion Iacob; Salut adevăratei Franțe de V. Russu-Șirianu; Răsplata meritată de Ion Gorun; Scrisori din București de P. Nemoianu; Noua delimitare a județelor de Virgil P. Râmălceanu; Probleme feminine de Septimiu Popa; Conferința Micii Antante de J. Paleologu; Gazeta rimată: Enigma istorică de Logofătul Tăutu; Insemnări: Incidente electorale; Presa din Ardeal; Palavre de gazetă; O zi istorică; Partide inutile; „Cetatea literară”; „Astra” lucrează; etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIATA CUZA VODĂ No. 18

623

623

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

Anul tăcerii

Orice ar zice șampionii „drepturilor omului“ de pretutindeni și de-aici, Italia sub regimul fascist merge înainte cu pași repezi spre consolidare.

Smulgându-se acum cinci ani printr'o violentă protestare de sub teroarea agitațiilor comuniste, țara exasperată de politicianism și sătulă de rețete trecătoare a acceptat pe toată suprafața ei o îndrumare nouă. Subt ordinele lui Mussolini, care preconiza munca rodnică la adăpostul unui spirit de autoritate, viața de stat s'a renăscut parcă premenită de-un isvor fecund de energie. Șeful guvernului a pus capăt cu mână tare tuturor svârcolirilor într'un mediu politic, care în trecut se distingea printr'un esces de sensibilitate. Dând la o parte codul învechit al bunelor purtări, înțelegând că după paravanul așa zisei legalități se retranșează adese cugete subversive, Mussolini s'a lăsat călăuzit dela început de logica forței pusă în slujba ideii patriotice. Din primele zile a sugrumat violent repercusiunile moscovite, a dat exemple drastice de retorsiune și-a turnat încredere în masele populare, care după un lanț necurmat de slăbiciuni își cereau un stăpân. Tot ce s'a împotrivit programului de redeșteptare a fost înfrânt de către conducătorul cămășilor negre. Gazete au fost închise, vechi oameni politici s'au ostracizat, partide au căzut în desuetudine. Un suflu de tinerețe și de noutate s'a abătut asupra sbuciumatei peninsule, care a reînviat subt noua oblăduire. S'ar părea, că escaladând vremile suntem puși în fața unei reîntegrări în depărtatul trecut, că din zilele de strălucire ale imperialismului roman o mână viguroasă împletește astăzi o aureolă postumă.

În orice caz, două lucruri sunt certe: înflorirea Italiei sub fascism și o expansiune a doctrinei dincolo de hotare.

Pentru prima constatare, toată lumea e de acord, chiar și cei mai înverșunați apărători ai libertăților constituționale. În Italia, apucată acum cinci ani pe povârnișul unei prăpastii, astăzi lucrurile s'au nor-

malizat. Starea economică a trecut printr'o radicală îmbunătățire, acordul dintre muncă și capital a dat roade, producția s'a intensificat, exportul țării a atins proporții necunoscute încă, finanțele s'au reparat deabinele. Disordinea haotică de odinioară a dispărut cu desăvârșire, serviciile publice de toate categoriile funcționează fără greș. În toate colțurile e evidentă schimbarea și în afară de reprezentanții consacrați ai vechilor partide politice, nu se poate deosebi nici o nenulțumire în sufletul italian destul de impresionabil. Dimpotrivă, în cadrul acestor inovații binefăcătoare, orgoliul național găsește tot mai multe momente de satisfacție.

Exemplul lui Mussolini a atras în multe părți atenția străinătății. După război, revoluția bolșevică cu cortegiul ei de nenorociri a trezit în mod fatal o reacțiune spre dreapta, căutând o înfrânare a instincțelor deslănțuite. A fost ajutată la tot pasul, această transformare de mentalitate, de fenomene diverse de deștrămare a valorilor moștenite. Fermentul ideilor disolvante aruncate în mulțime, pornirea de individualism care a cuprins pe luptătorii scăpați din disciplina tranșelor, criza parlamentarismului care a venit ca o boală postbelică generală, toate acestea au făcut să se îndrepte privirile spre Roma, devenită ca și Moscova un fel de laboratoriu al umanității. Țările latine mai ales, cu simțul lor de orientare spontană, au început să elaboreze pe solul lor și să adapteze împrejurărilor locale principiile fundamentale ale fascismului, găsind că pentru omenirea bolnavă un regim de autoritate a elementelor intelectuale, povăuite de un sacru egoism național, e poate cel mai indicat refugiu. Spania, scârbită de putregaiul atâtor politicastri incorigibili, a inaugurat dictatura, iar la Paris după orbecăiala atâtor frământări continue, au început să se ivească rânduri întregi de cămăși albastre...

De sigur, transplantarea unui crez depinde în tot locul de psihologia particulară a mediului care primește, preschimbă sau refuză orice concepție de import, interesul de pretutindeni însă pentru reformele fasciste e viu și neîntreput.

Remarc din arsenalul lui Mussolini o recentă formulă de adâncă semnificare morală: *lozinca tăcerii*, la adăpostul căreia trebuie să se desvolte renașterea Italiei. Neobositul președinte de Consiliu, copleșit de-atâtea îndeletniciri, crede că pentru țara lui noul an trebuie să însemne o perioadă de activitate rodnică, fără retorică și fără clamoare. Ducele pune în vedere pentru acest timp o reală înăbușire a oratoriei și-o recoltă minimă de discursuri. Mai mult ca ori când prin, enunțarea acestui principiu șeful guvernului italian, la în fața Europei oboșite de vorbe, postura unui necesar reformator care prin prizma durerilor proprii a întrevăzut cum svâcnește o bubă continentală...

Anul tăcerii... va exclama cetitorul cu drept-cuvânt, — când va coborî și la noi o asemenea binecuvântare?

Nu știm, e taina viitorului, ceiace știm însă, e că după nenumăratele grămezi de vorbe goale din Dealul Mitropoliei și din alte părți, orice suflet cinstit va răvni aici munca mută, chiar cu risicul de-a face din toată inima apologia călușului...

OCTAVIAN GOGA

COPILUL

*Am aruncat coiful și zaua de fier
Și lancea am frânt-o, isbind-o de-un trunchi,
Iar murgul, departe, la margini de cer,
Cu spuma 'n zăbale rămase 'n genunchi...*

*Pătrund în pădurea cu freamăte moi
Și caut copilul cu tălpile goale
Pe crengi legănate, spre cuiburi în foi,
Dând mierlei din cuibul de aur ocoale.*

*Și umblu să-l aflu pe margini de râu,
Plecat peste unde cu undiță 'n mână
Și-alerg să-l găsesc cu fluier la brâu
Și turmă bălană la jghiab de fântână.*

*Copilul pieri bătut de osândă?
Tăcut mă strecor, m'ascund în frunzișuri,
Tresar și aștept și tremur la pândă
Să-l prind despicând, sprințar, luminișuri,*

*Și pâcla deodată mă 'mprejmuié rea
Cad stelele stinse de truda vegherii,
In mine s'aprinde lovită o stea,
Și murgul nechează la marginea serii...*

ZAHARIA STANCU

Biblioteci sătești

O scurtă informație, strecurată între două telegrame foarte sângeroase cu privire la desfășurarea luptelor electorale, ne dă știrea, aproape de necrezut, că la ministerul Instrucțiunii publice s'a hotărât alcătuirea căforva mii de biblioteci populare, din a căror înțelepciune urmează să se înfrupte, în scurtă vreme, populația satelor noastre.

Ideia, în sine, merită aprobarea desăvârșită a tuturor acelor care cred cu îndărătnicie în puterea creatoare a culturii naționale. Să suspendăm, însă, aplauzele, până când va începe realizarea ademenitorului proiect.

Nu e nevoie să mai oferim, aci, cititorilor noștri, o definiție a bibliotecii. Câteva rafturi cu cărți, dacă doriți numerotate, la urma urmelor chiar cu un catalog, alcătuiesc în orice casă, publică sau particulară, o utilă mobilă decorativă pentru unii, o comoară minunată de desfătări ale minții pentru câțiva. În speță, o bibliotecă sătească ar înfățișa un asemenea teanc de volume încredințate unui ospitalier dulap rural și destinate unor lectori în ițari.

Acum, o bibliotecă, ori a cui ar fi ea, presupune și o individualitate hotărâtă. În ea se oglindesc ca într'o mărturisire intimă, gusturile și preocupările aceluia care a adunat-o. Pe etajera fetei, de pension veți găsi, fără îndoială, operele complete ale poetului și romancierului Radu Cosmin. În masiva bibliotecă de nuc a onorabilului părinte al fetei, avocat de frunte, veți da, cu siguranță, peste colecția de coduri uzuale a dlui Hamangiu...

Prin urmare, iată întrebarea: ce înfățișare ar trebui să aibe o bibliotecă pentru știutorii de carte dela țară? Căror exigențe sufletești s'ar cuveni să corăspundă? Cu ce fel de slove s'ar cădea să vorbească?

Nu e o întrebare de prisos, deși vi s'ar părea, poate, că răspunsul e cum nu se poate mai simplu și mai firesc. Praful de pușcă nu e un amestec prea complicat, dar, cu voia dumneavoastră, tot a fost nevoie să-l nascocescă cineva... Merituoșii inițiatori ai bibliotecilor sătești, ale căror bune intenții nici măcar nu pot fi bănuite, ar fi descoperit fără îndoială, și ei, soluția cea mai nimerită a pro-

blemei, dacă s'ar fi gândit cu înțelegătoare stăruință la înclinările spirituale ale acelora, în ale căror mâini vor ajunge volumele pregătite și împachetate cu atâta grije. Cartea, ca orice bun pus în circulație, trebuie să potolească o necesitate a vieții. Alminteri, rămâne o ridicolă inutilitate, ca o căciulă de astrahan în deșertul Saharei...

S'ar părea, după anumite semne sigure, că problema bibliotecilor sătești n'a fost pusă așa, ci cu totul altfel. La ministerul Instrucțiunii publice a găsit ascultare propunerea, ca aceste biblioteci să fie alcătuite exclusiv din cărțile apărute în editura „Casei Școalelor“ și tipărite dinadins pentru încurajarea literaturii originale românești. Populația dornică de lumină a celor mai îndepărtate cătune va avea, deci, prilejul de a ceti, — în cea mai autentică versiune, — studiile critice complete ale dlui Mihail Dragomirescu!

Nu vrem să criticăm aci studiile critice ale dlui Mihail Dragomirescu. Dar, dacă această populație despre care e vorba, și pe care dorim s'o apărăm de orice imputări nemeritate, nu va înțelege valoarea darului ce i se face? Și, după toate probabilitățile, așa va fi. Cine va mai cere atunci să i se deschie minunatul dulap cu cărți? Care mână se va mai întinde, cu naivă lăcomie, spre rafturile prăfuite? Biblioteca, împachetată atât de solemn la București, cu toată eticheta ei sătească, va rămânea ceea ce n'ar fi bine să ajungă niciodată: o mobilă cu care n'ai ce face. Șoarecii își vor face culcuș în versurile dlui Al. T. Stamatiad. E o soartă pe care subtilul literat n'o merită. Pânza ofensatoare a paianjenilor se va țese, ca un tort al uitării, peste „Aripile fantastice“ ale dlui Donar Munteanu. Iar custodele modest al atâtor poeme inspirate, — probabil învățătorul satului, — va fi rătăcit demult, printre vechi unelte de grădinărie scoase din uz, cheia fermecată a dulapului cultural...

Am cercetat, cu ochi binevoitori, întregul catalog al lucrărilor, meritoase nu-i vorbă, apărute până acum, și n'am găsit printre ele nici măcar trei, cari să corăspundă scopului urmărit. Biblioteca sătească, întocmită din asemenea excelente tipărituri, străine de înțelegerea unui vrednic plugar cu fruntea arsă de arșița secerișului, n'are să fie altceva decât un fruct sterp al întâmplărei și al biurocrației. Ne-am obișnuit, după o jumătate de veac de exerciții constituționale, să salvăm totdeauna aparențele. Vom putea spune, că avem biblioteci sătești, — cum zicem că avem vot universal și trotuare de asfalt, — după pilda așezărilor occidentale.

Să nu ne facem însă iluzia, că vom putea hrăni vreodată vrăbiile cu romanțe pentru mai târziu...

ALEXANDRU HODOȘ

Organizarea proprietăților

— Bugetul înființării dovezilor funduare în vechiul Regat și Basarabia —

Bugetul înființării dovezilor funduare constituie o problemă importantă, dela a cărei soluționare potrivită va depinde mult și realizarea grabnică a dovezilor funduare în vechiul Regat și Basarabia. Înființarea dovezilor funduare, în general, reclamă bani; administrarea lor reclamă iar bani; perfecționarea lor de mai târziu, iar și iar bani. Concomitent, deci, cu legiferarea acestei instituții pentru vechiul Regat și Basarabia va fi necesară și asigurarea resurselor de unde se vor lua banii pentru acoperirea tuturor speșelor inerente cu operațiunile de realizare ale acestei instituții.

În alt loc am indicat soluții pentru asigurarea bugetului necesar în vederea refacerii și perfecționării dovezilor funduare în Ardeal. Considerațiunile pe cari le-am avut acolo pentru soluția ce am lansat sunt aceleași pentru înființarea, administrarea și perfecționarea dovezilor funduare în vechiul Regat și Basarabia. E lucru cert, interesele statului reclamă ca pământul țării să fie bine evidențiat, așa cum e repartizat între cultivatorii lui, deci porțiuni de porțiuni. Pe baza acestui interes general, evident, că statul ar fi obligat să-și acopere toate cheltuelile necesare cu înființarea instituției de evidențare, cu crearea tuturor dovezilor funduare, cu administrarea și perfecționarea lor. Asupra acestui punct nu mai încapă nici o îndoială. Rămâne numai să vedem, dacă în împrejurările economice și bugetare de azi statul are posibilitatea să se achite de urgență de aceasta obligațiune a sa.

Ca răspuns la această întrebare, trebuie să repet ceea ce am susținut în alt loc, anume că statul cu situația sa economică prezentă, încărcat cu creanțele războiului mondial, nu va putea suporta speșele necesare operațiunilor de realizare a dovezilor funduare. Fondurile necesare în acest scop lipsesc, și nici nu pot fi create, din considerațiuni bugetare, astfel este ușor de prevăzut, că o ameliorare a situației

Într'un timp apropiat nu se poate aștepta. În astfel de împrejurări, sunt două posibilități pentru soluționare. Una e să se aștepte cu introducerea instituției până la normalizarea situației bugetare a statului, alta e să se recurgă la diferite modalități pentru asigurarea bugetului de înființare a dovezilor funduare. Cum condițiile economice ale țării reclamă de urgență colaborarea mai efectivă a pământului la asigurarea progresului economic al țării, cum această colaborare se va putea realiza numai organizând în mod temeinic proprietățile, rămâne de acceptat posibilitatea a doua de soluționare.

Am susținut și în alt loc, că în afară de interesele statului de a avea o bună evidențare a pământului mai sunt și proprietarii pământului, cari asemenea au tot interesul să fie proprietățile lor asigurate și stabilizate prin o bună evidențare a pământului. Instituția care asigură aceasta evidențare va însemna pentru proprietarii pământului mari avantaje economice, din cari vor deriva pentru ei mari progrese economice. Astfel, în vederea lui, vor putea ușor suporta sarcinile necesare pentru creierea instituției.

Trebuie să se știe, că pământul unei țări nu e monopol ori obiect de lux în mâinile deținătorilor lui, ci reprezintă un teren de activitate, unde trebuie să plasezi nu numai munca, ci și bani în vederea unei reușite care are apoi repercusiuni avantajoase asupra întregii țări. Deci, deținătorii de pământ sunt obligați a vărsa toate sumele necesare pentru sistematizarea și organizarea porțiunilor de pământ, pe cari le țin în proprietatea lor. În baza acestui obligament este ușor să se creieze fondurile necesare pentru înființarea dovezilor funduare în vechiul Regat și Basarabia. Cine vrea pământ să plătească pentru echiparea lui în vederea îmbunătățirii producției. Dela această regulă nu înțeleg nici o excepție, fie intelectuați, fie țărani. Proprietarii porțiunilor de pământ să plătească o anumită cotizație pentru bugetul înființării dovezilor funduare. Astfel, totul se tranșează fără să se incurce statul cu cheltueli inoportune și contabilitate inutilă, rămânând toate în sarcina comunei și particularilor interesați.

Ca să avem o icoană clară a situației și să specificăm cadrele acestui buget va fi necesar să trecem în revistă, rând pe rând, toate operațiunile de înființare a dovezilor funduare. Astfel, socot, va fi și mai mult justificată soluția pe care am lansat-o și care reprezintă singura posibilitate în situația de azi.

Operațiunile de „fixare a pământului“ sunt, incontestabil, începutul. În cursul acestor operațiuni se face măsurătoarea pământului prin ingineri geometri, apoi și procedura de localizare. Toate acestea pe comune. Ce spese vor fi aici? Plata inginerului geometru, care măsoară, și plata comisiei, care localizează, mai bine zis individualizează lucrările.

Plata inginerului o va suporta comuna. Ea va angaja un inginer geometru pentru măsurarea hotarului ei și pregătirea tuturor dovezilor funduare, conform legilor și regulamentului ce va fi în vigoare. Întreaga măsurătoare, deci, va fi o chestie internă a gospodăriei comunale. Aceasta cu atât mai vărtos, cu cât măsurătoarea va fixa și pământul

din interiorul comunei, ceea ce va însemna o sistemizare a comunei însăși.

Spesele necesare cu descinderea la fața locului în cursul procedurii de localizare (individualizare) vor fi suportate iarăși de comună. Cifra acestor cheltueli nu va fi mare, așa încât nu va îngreioia prea mult bugetul comunal. Nici aici nu vor fi sarcini prea exagerate.

Operațiunile de stabilizare a dovezilor funduare vor reclama spese cu mult mai reduse decât cele de fixare. Acoperirea lor, în adevăr, nu va însemna un lucru mare. Comunele interesate nici, prin cheltuelile acestor operațiuni nu vor fi prea încărcate.

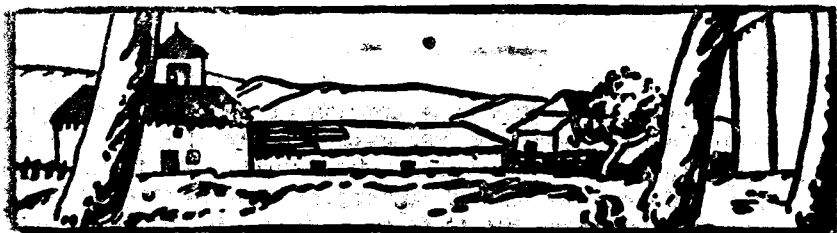
Aceasta e situația bugetului pentru operațiunile de înființare a dovezilor funduare. La asigurarea lui se poate trece ușor toate obligamentele asupra proprietarului porțiunilor de pământ.

Aceasta cu atât mai vătos, cu cât dovezile funduare se înființează numai odată, și spesele vor fi suportate odată pentru totdeauna. Alta e însă situația bugetului necesar pentru administrarea în viitor a dovezilor funduare, deci pentru menținerea însăși a instituției. Acest buget nu se mai poate trece asupra comunelor, ci va trebui încadrat în bugetul general al statului. Aceasta pentru motivul, că instituția cărților funduare va fi parte integrantă a administrației justițiere al statului.

Odată terminate dovezile funduare în vechiul Regat și Basarabia, se va putea susține, că întreg pământul țării e definitiv „fixat” și evidențiat prin una și aceeași instituție. Porțiunile de pământ vor primi astfel o mare stabilitate și o deplină siguranță de drept. Creditul particular și chiar și acela al țării va avea o bază solidă.

În liniamente generale am schițat aci primul element al organizării proprietăților: anume evidența pământului. Am indicat și soluțiile, — cred potrivite, — pentru uniformizarea aceleiași instituții pe întreaga țară, care ar avea menirea să asigure o evidențare potrivită a pământului. În cele ce urmează voi trata al doilea element al organizării proprietăților, anume: „structura proprietăților.”

ION IACOB

Salut adevăratei Franțe!

În săptămâna trecută, porțile României întregite s'au deschis larg, pentru a primi vizita prietenească a ofițerilor de rezervă francezi.

Cei mai autentici reprezentanți ai marelui Franței, vin să ne vadă casa proaspăt durată din grele sacrificii.

Salut adevăratei Franțe!

Brațele unui popor întreg se desfac în neprecupețit avânt, pentru a cuprinde în acoladă frățească pe solii națiunii-surori.

E o reparație pe care adevărata Românie i-o dă adevăratei Franțe, primind cu ospețe sufletești pe aceia cari înfățișează veriga cea mai strânsă a lanțului ce leagă istoria celor două țări. O reparație pe care o dă adevărata Franța adevăratei României. Fiindcă între ele se arată încă proaspetele imagini, surzând o semnificativă ironie, ale dlor Torrès, Guernut și Henri Barbusse, foștii noștri musafiri (nepoftiți) de acum câteva luni, francezii cari veniseră a reprezenta la noi tot ce nu este Franța în Franța.

Dela promenadele suspecte ale acestori bravi umanitariști, dela preumblările lor menite a lansa pe aci, sub forma unei activități de agentură și comision, prospectele ademenitoare ale internaționalismului subversiv, dela inspectoratele comuniste, încercate de d. Barbusse cu o specifică îndrăsneală prin mijlocirea autorităților noastre de stat, dela toate aceste episoade ce știrbiseră parcă, fără vina noastră și a ei, prestigiul dragostei încrezătoare dintre Franța și România, și până la actuala vizită a ofițerilor de rezervă francezi, e o întreagă prăpastie morală și politică.

Între „Liga Drepturilor Omului,” officina care lezează demnitatea olfactivă a oricărui individ loial și onest, cuibul cu abile ramificații de unde pornesc bine dresatele ciori ale calomniei făcute pe spinarea României, între dulcile pupături la care s'au dedat d. Guernut, șef de consorțiu extern și d. Costaforu, șef de sucursală pe țara românească și între „Uniunea Ofițerilor de rezervă ai Franței” și calda îmbrățișare dintre adevărata Franța și adevărata Românie, o răpă sufletească se arată pentru oricine e obișnuit a vedea drept.

Așa cum a știut să le conteste șampionilor umanitarist-internaționali, Torrès, Guernut și Barbusse, coborâți spre gurile Dunării pentru a pescui în ape tulburi, orice drept, măcar la respectul ce-l datorezi unui adversar de sinceră convingere ce combate cu arme loiale, tot așa poporul românesc știe să-și arate dragostea adâncă față de reprezentanții cei mai autentici ai Franței lui Joffre, Berthelot și Poincarè, veniți azi să-și reamintească evlavios, alături de el, marile zile când o soartă comună lega destinele celor două națiuni.

Sunt între Franța și noi legături atât de vechi și de tainice, încât ele descinzând din înălțimele savante ale paginilor de istorie au trecut, cu și mai profund înțeles, în conștiința colectivă a acestor două popoare.

Ceeace știința disecă în documentată analiză spiritul popular intuiește cu puterea vie a sentimentalității lui.

Dela legendarul „marchiz de Ronsard“ și până la voluntarul francez din războiul de desrobire al României, este o lungă poveste de caldă fraternizare, poveste cu mișcătoare episoade eroice și cu luminoase etape culturale, când între spiritul Franței și al nostru s'a produs acel tainic fenomen de osmosă intelectuală și morală, care a creiat între cele două mentalități latine vibrații de același indice, ce se pătrund până în adâncurile intimității etnice.

Dar, cum spuneam, în acest lanț bogat ce ne leagă, cea mai trainică verigă, cimentul cel mai dur, îl închipuie elementul pe care-l înfățișază reprezentanții ofițerilor de rezervă ai Franței; sângele vărsat în comun, cu sabia acelelași soarte suspendată de-asupra capetelor noastre.

Priviam pe acești foști și viitori ostași francezi pe când așezau cu mână pioasă o floare la mormântul eroului necunoscut.

Și'n clipa aceea am simțit cum falfăia încă de-asupra noastră aripa de ghiață a morții. Fiorul ei rece, mănând cu gest de lăuntrică taină sufletele noastre unul spre altul, mărea parcă svâcnirea caldă a inimelor, în avânt reciproc...

În depărtări răuțea amintirea tare a tranșelor, ca niște guri de jivină și lătratul strident al mitralierei se auzea încă în noi...

Și întinzând mâna am strigat cu puterea anonimului desprins din sentimentul unanim:

— Salut adevăratei Franțe!

V. RUSSU ȘIRIANU

Răsplată meritată

Cum ieșisem de-acasă și treceam pe stradă, deodată, de subț un gang, îmi răsări înainte un sergent de stradă și mă opri brusc în loc. Duse mâna la chipiu salutând, și începu să bolborosească, spunând parcă o lecție nu tocmai bine învățată pe dinafară: — „Fiindcă eu acuma am familie grea și leafa-i mică... vă rog, dumneavoastră puteți... o slujbă ceva, întident ori camerist la bangă... trăiți!”

Îmi adusei aminte. Nevastă-mea îmi spusese că sergentul de zi știricise așa de multeori prin bucătărie cam ce fel de slujbă oi fi având eu, și dacă am pe undevă vr'o trecere. Se vede, că servitoarea îi va fi spus cine știe ce prăpăstii, de-a căpătat bietul om un respect așa de mare de mine, încât și-a uitat legătura dintre fraze și n'a putut îngână decât propozițiile principale. Mi-eră de ajuns ca să-l înțeleg, dar vai! nu și că să-i pot ajuta cu ceva.

„Îmi pare rău, prietene, dar nu cunosc pe nimenea din cei mari, nici delă bancă nici de aiurea; rău și-a spus cine și-a spus; s'a lăudat”.

Pe când treceam înainte, văzui cu coada ochiului cum omul meu lăsă brațul moale în jos, uitându-se lung. Iar mai târziu, când m'am întors, am și putut constata cât de adânc scăzusem în considerația lui, — căci nu numai că nu-mi mai ieși întru întâmpinare din gang, dar când mă zări, întoarse spatele și se afundă în curte.

* * *

Mă uitam la el, a doua zi, din fereastră, cum se plimbă tacticos, de-alungul străzii. La ce s'o fi gândind el oare acuma? S'o fi gândind la bandele de derbedei ce începuseră să cutriere de câtăva vreme mahalalele, la falmoșii Boboc, Pascu și cu Moacă, trei căpetenii de răutăți, cari ajunseseră spaima locuitorilor pașnici și a cărciumarilor de prin împfejurimi, dar mai ales a sergenților de oraș, — sau o fi chibzuind cam pe unde să stea p'aici prin partea locului vr'un boer mai simandicos, mai filotim, și cu mai multă trecere pela ministere sau pe la bangă?...

Dintr'unul sau dintr'altul din aceste gânduri, îl văd deodată tresărind. Un semnal a răsunat de undevă dintr'o stradă apropiată, apoi altul. Sergentul le-a cunoscut; — trebuiau să fie semnale de alarmă, de mare primejdie, — căci iată-l apucându-și tesacul cu stânga, înfundându-și chipiul cu dreapta, și croind-o în pas gimnastic.

Abia-l văzui dispărând la colțul străzii, o învălmășală vagă de strigăte îmi isbi urechea, apoi deodată, pe rând, răsunară cinci împușcături, și mai târziu, ca un epilog, a șasea.

Lumea alergă nebună în partea aceea, și dela o vreme mai că eram și eu ispitit să mă cobor să văd ce putea să fie, — când văzui pe bucătăreasa mea întorcându-se, găfăind, și făcându-mi semne de groază; s'aștept dar ștafeta aceasta.

Iată ce se întâmplase: Prin apropiere, este un sanatoriu de boale nervoase. Un biet neurastenic, ademenit, se vede, cu vorbe, fusese adus cu o trăsură, — dar când îl coborără și se văzú în fața porții sanatoriului, fu cuprins de furie, începú să lovească în dreapta și în stânga, se smâci din mâinile ce voiau să-l țină în loc, și o luă la fugă. Strigăte disperate treziră pe un paznic al ordinii care moșlă ceva mai departe, pe o bancă. — Puneți mâna! nu-l lăsați! după el! — Fluierături se amestecau cu țipete, și atunci se repezise și sergentul meu într'ajutor. Spre nenorocirea lui, bietul, — căci cum venia să tae drumul nebunului, acesta se opri deodată, scoase un revolver și trase de cinci ori în direcția lui. De geaba acum sergentul ferí din cale, îngrozit de moarte, căci nebunul făcându-și iar vânt înainte, se mai întoarse odată din fugă și descărcă și ultimul glonț. De astă dată sergentul se prăbuși la pământ.

„L-a împușcat în cap, la ureche; nu cred să mai scape. L-am văzut eu cum trăgea de moarte când l-au ridicat în birjă... Nu mai ajunge ăla viu la spital!”

Omul e inclinat firește să creadă întotdeauna ce e mai rău, când e vorba de alții; dar eu parcă totuș aveam o presimțire că lucrurile n'aveau să ia o întorsătură tocmai așa de tragică. Nu-mi puteam cu nici un preț închipui pe omul pe care adineaori îl văzusem bălăbănindu-se agale pe-ăici pe dinaintea ferestrei mele, în ipostaza de victimă, de martir al datoriei.

* * *

Presimțirea nu m'a înșelat, căci peste vre-o două zile iată ce am citit într'un ziar din Capitală:

„Se știe că cu ocazia internării unui nebun în sanatoriul... sergentul de oraș Daraban Ștefan a primit în cap unul din glonțele cu care nebunul a căutat să se scape de urmărire.

„Rănitul a fost internat la spitalul Filantropiei.

„Aseară medicul primar i-a scos glonțul din cap, de față fiind și d-l prefect al poliției.

„Luând bucata de fier, prefectul a dat-o chiar rănitului spunându-i:

— „Păstrează-l în amintirea îndeplinirii datoriei!”

„Și cum rănitul se simțea slab, a fost reținut în spital.

„Azi la ora 10 dimineața, Ștefan Daraban a fost pansat din nou și lăsat să părăsiască spitalul.

„El a venit direct la poliție, unde domnul prefect l-a primit cu un ceremonial deosebit.

„În fața inspectorilor de poliție, prefectul a ținut lui Daraban o scurtă cuvântare și apoi punându-i pe piept medalia „Bărbăție și Credință“ clasa II-a i-a spus:

— „Bravii o merită!“

„Gestul d-lui prefect al poliției să fie de exemplu tuturora“.

Înimosul articolăș purtă titlul „Răsplată meritată“. Eu însă gândiam: Desigur, de-acuma sergentul Daraban n'o să mai aibă nevoie de protecția nimănuia ca să se salte din situația-i vrednică de compătimire, de om cu familie grea și cu leafă mică.

* * *

Tot în mantaua de sergent, dar fără tesac și în cap cu o căciulă mare peste pansament, așa l-am întâlnit pe stradă, îndreptându-se spre gangu-i favorit, unde-i sta la îndemână o bancă mai la adăpost.

— „Da'ce e, prietene, — îi zic, — tot pe aici? Credeam că te-a fi înaintat acuma.“

Sergentul zâmbi de sub pansament.

— „Apoi acuma sunt în conced, d'le; da' ce să-i faci, că m'am obișnuit așa p'acilea și mai dau câte-o raită și fără slujbă... Numai, dac'oi mai auzi vr'un țignál, las'să mai alerge și alții...“

— Cel puțin te-au răsplătit pentru că ți-ai pus în joc pielea; n'o să-ți pară rău.

— Păi da; m'a dicorat, — mi-a dat dicorație. Încă domnu' prefect mi-a zis: „Bravo Mirică!“ — Pe mine mă chiamă Fane, Fane-Ștefan, Ștefan Daraban — d'apoi ce să mai fie minte ai mari, că nu știi dumneata câte au pe capul lor. Pe semne, cine știe cu cine m'o fi semuit“

* * *

Au mai trecut vre-o două luni. Ștefan Daraban e iarăș teafăr, se plimbă regulat pe dinaintea ferestrei mele, se afundă din când în când în gangu cu banca la adăpost, și iar se plimbă. Numai două lucruri găsesc schimbate la dânsul: pe pieptul mantalei „dicorația,“ o biată medalie albă, — și o adâncă posomoreală pe față.

Înainte de a fi un brav, un erou, bietul om par'că își ducea mai cu seninătate necazurile... Oare o mai fi păstrând el glonțul, — bucata de plumb, — sau de fier, cum zicea ziarul din Capitală, — „în amintirea îndeplinirii datoriei?“

R scai odată întrebarea. Când numai ce-l văzui pe Fane scotocind prin buzunare, apoi ridicând brațul cât putu de sus și trântind plumbul la pământ:

— „Ptiiu!“

ION GORUN

Scrisori din București

— Amintiri de pe când nu-l cunoșteam —

De cum am prins să înțeleg că „soarele românismului” la București răsare, capitala vechei României mă atrăgea cu vraja necunoscutului. Contururi închipuite și seducătoare agitau mintea mea de copil, în care babilonia școlii ce o frecventam a făcut ca mai curând să se deștepte conștiința acestei firești gravitațiuni. În amintirea mea trăește foarte viu regretul, că Expoziția dela 1906 nu m'a prins ceva mai rășărit, pentruca să mă fi putut strecura în această inimă palpitantă a românismului cu carurile bănățene, așa cum au făcut-o colegii mei de școală mai bătrâni. Nostalgia s'a accentuat pe măsură ce au trecut anii, până când conștiința rostului de român s'a înfipt adânc în sufletul generației mele. În preajma războiului, ajuns la vârsta de combatant, îmi dădeam perfect seama, că cece mijise instinctiv în plăpânda mea personalitate constituia un ideal conștient de veacuri pentru toți semenii mei de sânge; vedeam clar că Capitala țării românești era farul ce trimetea lumina trebuitoare întinselor mări românești.

Dar n'am avut norocul să cunosc Bucureștii nici în această perioadă a vieții. Fericirea mi-a fost dată abia târziu, după încheierea luptei pe viață și pe moarte dintre neamuri. În cursul acesteia, de departe, tocmai din Siberia orientală urmăream zbciumul acestui oraș. De cum am început să silabisez az-buchi lui Cyril și Metodiu, ochii mei căutau cu sete știrile ce se refereau la întâmplările de aci. Timp de doi ani ne-am servit de acest unic izvor de informații, până când generozitatea organizată a Capitalei ni-l'a putut înlocui cu slovă românească. Dar nici prin gând nu ne-a trecut să ne supărăm pentru această întârziere, pentrucă niciodată omul nu este mai indulgent ca la strămoare, și pentrucă încrederea între frații cari nu se cunoșteau era desăvârșită. Neînsemnată jertfă ce o trimetea Capitala țării românești dincolo de lanțul Uralilor, prin ziarele adunate pe seama prizonierilor ardeleni, legitimă perfect tinereasca frământare a zeci de mil de oameni. Trăiam în epoca ideală când și numai gândul bun avea un preț deosebit. Convinși de aceasta, eram ineputabili în a inventa scuze, reale și ireale, decâteori se auzea vreun glas defetist.

Și cum era să nu îndrăgim Capitala țării românești, când și streinii în mijlocul cărora trăiam vorbeau cu entuziasm de ea? N'am citit la niciun scriitor român pagini mai frumoase asupra Bucureștilor ca în folletonul apusului ziar: „Russkoe Slovo“. Cronicile săptămânale ale corespondentului său din București, Litovțev, erau cea mai bună hrană sufletească pentru prizonierii români din Rusia. Abia scăpați de pe băncile școalei maghiare — în care n'am auzit decât hulă la adresa noastră — considerația săptămânală a gazetarului rus ni s'a furișat adânc în suflet. Sunt convins, că niciodată scrisul unui om n'a fost răsplătit cu o monedă mai prețioasă, cu aceea sufletească, cu care am plătit noi, românii ardeleni scrisul lui Litovțev. Recunoștința noastră l'a urmărit pretutindeni pe unde a umblat dela căderea Bucureștilor: la Atena, Roma, Paris și Londra, unde apoi, deodată cu dispariția ziarului „Russkoe Slovo“, suprimat de bolșevici, i-am pierdut orice urmă. Nu odată îmi amintesc de el și astăzi. Decâteori actualitatea mă copleșește cu mizeriile ei, totdeauna mă gândesc la gazetarul strein și nu-mi pierd cumpătul. Îmi zic în gândul meu, că nu este român bun acela care nu-și iubește capitala țării sale măcar în măsura în care o apreciază streinii.

Am văzut aievea Bucureștii abia în toamna anului 1918. Eram în drum dela Iași spre Banat. Eliberat ca român, mă gândeam să-mi dau modesta contribuție de a fi eliberat și ca bănățean, dar, din impresiile de-o singură zi, nu mi-au mai rămas decât amintirea ariergardelor germane și a privirilor curioase ce se îndreptau înspre cei câțiva ruși cu grai românesc, cari eram noi ofițerii bănățeni. N'am remarcat nimic din ceace ar fi fost în desacord cu dragostea mea învăpăiată și anticipată.

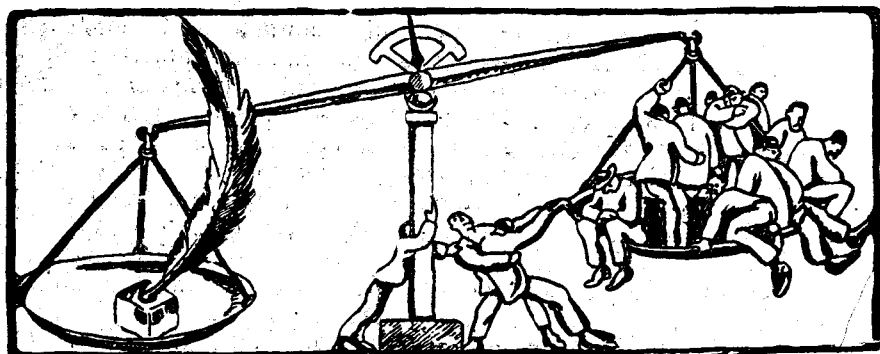
L-am revăzut apoi din ce în ce mai des și am auzit tot mai multe rele. Actualitatea a ridicat par'eă cel mai formidabil zid despărțitor între trecut și prezent, astfel, încât despre „soarele românismului“ de altădată se vorbește acum ca de Sodoma și Gomora. Nimic nu îndeamnă pe tunii români de ieri să-și trimită gândurile în trecut și să ia apărarea celui condamnat astăzi.

Le-am ascultat pe toate vreme de șase ani, le-am înregistrat una câte una, dar numai în minte, și ca rezultat m'am hotărât să fac un pas pe care prea puțini l-au aprobat: să-mi mut domiciliul în această „Sodomă și Gomoră...“

S'a împlinit acum un sfert de an decând mă găesc aci. În situația de profesionist liber zi de zi am ocazie să adun experiențe și să supun unui control nemijlocit și personal întreg popoul de legende ce se colportează pe socoteala capitalei, și care sapă adânc la temelia țării. Treptat, treptat vom căuta să pătrundem toate rosturile, toate cotiturile vieții bucureștene și vom vedea apoi la ce convingere ne vom fixa.

Până atunci țin să anticipez atât: străzile strâmbe ale Capitalei — atât de supărătoare pentru majoritatea confrăților mei — nu vor face să rățăcească... dreapta noastră judecată.

P. NEMOIANU

Noua delimitare a județelor: Năsăudul

Fostul județ Bistrița-Năsăud a primit, prin noua împărțire administrativă a țării, numele prescurtat de Năsăud, voindu-se prin aceasta a se cinste Năsăudul grănicerilor și școlilor românești. Năsăudenii ar fi dorit ceva mai mult, și anume mutarea capitalei județului în comuna lor; din motive de edilitate nu s'a putut înfăptui, deocamdată acest vis al lor, mulțumindu-se comisia însărcinată cu delimitarea să ridice comuna Năsăud la rangul de comună urbană, dându-i astfel posibilitatea să progreseze în viitor, ca odată și odată să se poată realiza și dorința ca Năsăudul să devie capitală de județ.

Prin noua împărțire administrativă, județul a pierdut două comune, Coșna și Cărlibaba Nouă, situate în imediata apropiere a Bucovinei, a câștigat însă în schimb 15 comune din județul Solnoc-Dobâca, astăzi Someș, și una dela județul Cojocna, astăzi Cluj.

Întinderea totală a județului Bistrița-Năsăud era de 752.892 jugăre c. sau 4332 km. p. cu o populație de 120.479*) locuitori, pe când întinderea județului Năsăud este de 753.821 i. c. (4337 km. p) cu o populație de 130.092 suflete. Întinderea județului s'a mărit deci cam cu mie de jugăre, populația s'a înmulțit însă cu aproape zece mii locuitori.

Din punct de vedere etnografic, această populație este împărțită în 91.287 români (70.2_o/°), 6537 unguri (4.9_o/°), 21.822 germani (16.8_o/°),

*) După recensământul din Decembrie 1920.

7106 evrei (5.5%) și 3340 (2.6%) alte neamuri, în majoritate țigani. Proporția dintre naționalități a rămas prin noua stare de lucruri aproape aceeași din trecut, numărul românilor scăzând cu 0.4%, al sașilor cu 0.2%, al evreilor cu 0.1%, numărul ungarilor sporind cu 0.7%, iar al celorlalte naționalități rămânând staționar.

Județul având o majoritate românească de 70.2% poate fi socotit printre județele cele mai românești din Ardeal, existând în această parte a României numai cinci județe având o majoritate românească și mai însemnată și anume Făgărașul, Alba, Hunedoara, Someș și Turda. Socotind numai populația rurală a județului, majoritatea românească crește încă și mai mult, ridicându-se la aproape 75%. Această populație locuind la sate însumează un total de 114.635, formând 88.1% din totalul populației, și se împarte în modul următor: 75295 (74.5%) români, 5096 (4.4%) unguri, 16.573 (14.4%) sași, 4405 (3.9%) evrei și 3166 (2.8%) alte neamuri. Populația urbană, locuind în cele două orașe Bistrița și Năsăud, se ridică la 15.457 suflete din cari 5992 români sau (38.8%), 1441 (9.3%) unguri, 5249 (34%) sași, 2601 (16.8%) evrei și 174 (1.1%) alte neamuri. În capitala județului Bistrița, vechi oraș săsesc fondat în cursul secolului al XIII-lea, în care până în anul 1848 așezarea românilor nu le era îngăduită, românii au atins proporția de 30% din totalul populației, pe când sașii, fondatorii orașului, îi întrec cu puțin formând un procent de 41.7%, față de 30% români, 16.6% evrei, 10.5% unguri și 1.2% diferite naționalități. Aceasta bineînțeles după recensământul de acum cinci ani; astăzi, desigur, românii din Bistrița s'au mai înmulțit și numărul lor trebuie să fie cam acelaș ca și al sașilor.

Teritoriul fostului județ Bistrița-Năsăud era împărțit în 4 plăși, Năsăud, Rodna, Beșeneu și Iad, din cari cele două din urmă își aveau reședința în Bistrița. Populația acestor plăși era de 28.277, respectiv 28.303, 23.403 și 28.132 suflete.

Prin noua arondare, județul a fost împărțit în șase plăși, mutându-se cele două reședințe din Bistrița în centrele respective, astfel că azi toate plășile își au reședința pe cuprinsul lor.

Plășile județului Năsăud sunt următoarele :

1. Plasa Bărgăului, cu reședința în Prundul Bărgăului, numărând 18 comune, cuprinde cele mai multe comune din fosta plasă Iad, afară de câteva alipite plăși Năsăud. Întinderea acestei plăși este de 183.537 jug. c., populația ei fiind de 20.475 locuitori, din cari 13.797 (67.4%) români, 165 (0.8%) unguri, 5021 (15.52%) sași, 686 (3.35%) evrei, 806 (3.93%) alte popoare.

2. Plasa Lechința, cu reședința în Lechința, cuprinde o parte din comunele fostei plăși Beșeneu, precum și cele 15 comune alipite județului prin această nouă delimitare. Numărul comunelor din această plasă este de 30, întinderea ei este de 75092 jug. c., având o populație de 21.078 suflete, din cari 10.352 (49%) români, 2484 (11.8%) unguri, 6387 (30.3%) sași, 855 (4%) evrei și 1000 (4.8%) diferite naționalități.

3. Plasa Mocod, cu reședința în Mocod, a fost formată din partea de vest a plășii Năsăud, la care s'au alipit câteva comune din fosta plasă Beșeneu. Plasa are 14 comune, o întindere de 43 957 jug. c. și o populație de 11.084 locuitori, din cari 9665 (87,19%) români, 928 (8,37%) maghiari, 379 (3,42%) evrei, și 111 (1%) alte naționalități.

4. Din partea de răsărit a fostei plăși Năsăud, la care s'au alipit câteva comune din plasa Iad, s'a format plasa Năsăud de astăzi. Această plasă, cu reședința în comuna cu același nume, cuprinde 14 comune, are o întindere de 146.872 jug. c., și o populație de 19.087 suflete, din cari 14.765 (77,36%) români, 112 (0,59%) unguri, 2842 (14,88%) germani, 1178 (6,17%) evrei și 190 (1%) diferite naționalități.

5. Plasa Sângeorz-Băi, este fosta plasă Rodna-Veche, afară de cele 2 comune, Coșna și Cărlibaba, alipite Bucovinei. Plasa numără 11 comune, are o întindere de 198 936 jug. c., și o populație de 27.152 locuitori, din cari 24.999 (92,08%) români, 454 (1,67%) unguri, 498 (1,84%) germani, 1098 (4,04%) evrei și 103 (0,37%) alte naționalități.

6. Plasa Șieu, cu reședința în Șieu, cuprinde 23 comune și a fost formată din partea de sud a fostei plăși Beșeneu. Intinderea ei este de 91.275 jug. c., numărul locuitorilor este de 15.759, dintre cari 11.717 (74,42%) români, 953 (6,04%) unguri, 1824 (11,56%) germani, 309 (1,02%) evrei și 956 (6,06%) alții.

Numărul comunelor din județ este de 122, dintre cari, după cum am arătat mai sus, două urbane. Din cele 112 comune, 74 au majoritate absolută românească, 26 majoritate absolută săsească, 6 ungurească, una evrească și 5 comune, printre cari și Bistrița sunt mixte, niciuna dintre naționalități neformând în ele majoritatea absolută. Români sunt așezați pe tot cuprinsul județului; ei formează în 7 comune totalitatea locuitorilor, iar 7 procentul lor este de 99%, în 13 de 98%, în 7 de 97%, în 5 de 96%, în 16 între 96 și 90%. Aceste 55 de comune sunt aproape complet românești, în restul comunelor numărul românilor scade treptat până 2,04% în comuna Jeica, singura comună din județ în care numărul ungarilor trece de 90%.

Ungurii locuiesc în cele 6 comune cu majoritate ungurească, în comunele mixte și sporadic în comunele românești și săsești. Populația săsească este grămădită în jurul Bistriței și în partea de vest a județului, în cele 26 comune săsești și în comunele mixte. În comunele românești numărul lor este cu totul neînsemnat.

Evreii sunt răspândiți în aproape toate comunele din județe, în primul rând însă în capitala județului, și apoi în diferitele comune mari și centre industriale.

Există și o mică comună aproape curat evreiască, cu numele de Jidovița (Tradam), cu o populație de 155 suflete din cari 137 evrei.

Din punct de vedere religios cei 130 000 de locuitori ai județului sunt împărțiți, în aproximativ 71.300 greco-catolici, 22.200 ortodoxi, 22.600 luterani, 5000 reformați, 1800 romano-catolici, și 7100 israeliți.

Printre români 21.500 sunt ortodoxi, aproximativ 70.000 uniți, cei dinții formând majorități compacte în cele mai multe comune din plasa Bărgăului și în unele din plășile Lechnița și Șieu; cei din urmă mai ales în plășile Mocod, Năsăud și Sângeurz. Sașii sunt în totalitate luterani, ungerii se împart între cultul catolic și reformat, fiind și o comună de unguri luterani, Jeica.

* * *

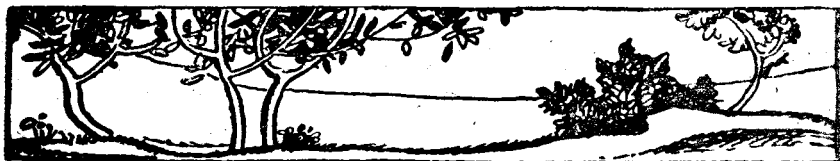
Am arătat pe larg schimbările făcute prin noua delimitare și aspectul actual al județului Năsăud, îmi mai rămâne, pentru a fi complet, să arăt că, cu această ocazie, câteva comune au primit nume noi, mai bine alese de cât numirile vechi, dintre cari unele, deși purtate de comune curat românești, erau traduse din ungurește, sau scâlciate din limba maghiară sau germană.

Marele nostru poet Gheorghe Coșbuc fiind fiu al județului, născut în comuna Hordou, din plasa Năsăud, comuna sa natală a primit numele poetului, numindu-se astăzi Coșbuc. Celelalte schimbări de nume sunt următoarele: Borgo-Prund în Prundul Bărgăului, Pintic în Slătinița, existând în acest sat fântâni sărate, Uifalăul de sus în Satu-Nou, Uifalău (pe Șieu) în Corvinești, Blajfalăul în Blăjeni, Cepau în Cepari, Tradam în Iidovița, Rodna-Nouă în Șanț, după numirea veche românească, Șirling în Cucutenii pe Șieu, Bileag în Domnești, Friș în Lunca, Nușfalău în Marișelu, Șimotelnic în Simionești, Ferihaz în Albești, Beșeneu în Heidendorf și Șomfalău în Sărata, deasemenea din cauza fântânelor de sare existând în localitate.

VIRGIL P. RÂMNICIANU

Probleme feminine

Toate articolele cari tratează probleme feminine au de-obiceiul aceeaș concluzie: „femeia să fie *tovarășe* demnă a bărbatului“, — concluzie la care ajunge și dl Ion Mehedințeanu într'un articol publicat în ultimul număr al revistei *Societatea de Măine*. Chiar și luptele îndârjite pentru emanciparea politică a femeii, se spune că urmăresc acest scop ideal. Să înceteze situația de *malum necessarium*, a femeii de sclavă a bărbatului, și atunci — lumea va deveni mai bună. Atunci, vor dispărea toate relele din societatea de azi, ori, cel puțin, se va pregăti societății de mâine această stare lăudată.

„Femeia și bărbatul — zice Benjamin Franklin, — își sunt necesari unul altuia ca cele două lame ale unei perechi de foarfeci“.*) Menirea femeii, așadar, e aceea de-a fi tovarășe a bărbatului, și tot astfel a bărbatului de a fi tovarășul femeii. Fără îndoială, această tovarășie să nu fie un jug, ci o *tovărășie* în adevăratul înțeles al cuvântului. Cu un cuvânt, femeia are chemarea de-a fi mamă, iar bărbatul, de-a fi tată. Tovărășia bărbatului și a femeii formează familia, care este temelia societății omenești.

Se impune întrebarea: cine să fie capul familiei, bărbatul, ori femeia? Să nu se creadă, că fiind bărbatul și femeia *tovarăși*, devine inutilă punerea în discuție a acestei chestii. Împrejurarea că doi oameni se întovărășesc la un drum nu exclude, ca unul dintre ei să fie conducător. Astăzi, de obicei se dă răspunsul, că și în ce privește conducerea familiei, bărbatul și femeia sunt *perfect egali*. Adevărat: conducerea familiei trebuie să fie rezultatul unei înțelegeri între acești doi *tovarăși*. Ce se va întâmpla însă în cazul unei — diversități de opinii? Răspundem cu toată hotărârea: în astfel de cazuri de obiceiul cuvântul ultim este al bărbatului, — și încă, după rânduiala legilor firii. După aceste legi ale firii femeia în anumite împrejurări e cu totul împiedicată dela împlinirea rolului de conducător, — ne gândim la timpul nașterii, — de-aceia, teoria despre o epocă a matriarhatului ca instituțiune generală a omenirii o socotim lipsită de orice bază. Însăși legea firii dă bărbatului rolul de conducător, făcându-l capabil să-și împlinească acest rol în orice împrejurări.

*) Citez după cartea „Femeia“ de dna Maria C. Buțureanu.

Din faptul că bărbatul și femeia sunt necesari unul altuia rezultă, că locul femeii este în căminul familiar. Chemarea principală a femeii este așadar aceea de-a se căsători, întemeind familie. Ba, putem zice, e chiar datoria ei, față de ea însăși și față de societate. Temelia societății, a statului, nu e individul, ci familia. În familie, femeia are un câmp de activitate destul de larg, poate să-și desvolte facultățile sale intelectuale în deplină măsură și astfel, poate să facă societății cel mai mare bine cu putință. Ea face doar, educația generației de mâine, are așadar, cea mai înaltă și mai nobilă misiune. Calitatea căminului familiar de-a fi un câmp de activitate suficient pentru femeie, e mai presus de orice discuție. Orice femeie, care a ocupat vre-un oficiu, dacă prin căsătorie ajunge în situația materială de-a se dedica exclusiv familiei, o face bucuros. Sunt chiar și femei-medici, femei-profesoare, cari au făcut-o aceasta.

Redusă la căminul familiar, femeia nu ajunge în inferioritate față de bărbat. Munca ei formează un complex cu munca bărbatului. Acolo unde rolul femeii e redus la căminul familiar, s'a făcut o foarte bună diviziune a muncii, femeia contribuind *la fel* cu bărbatul la câștigarea mijloacelor de existență. Așa se explică faptul, că mulți bărbați-funcționari, după căsătorie au constatat că greutățile materiale nu li-s'au înmulțit, și, — că din aceeași leafă se ajung acum doi, (și încă mai bine ca în timpul când o folosia unul singur), — făcând eventual chiar și unele mici economii.

Reducerea la căminul familiar nu înseamnă, că femeii să nu i-se dea o educație cât de înaltă, chiar și la fel cu a bărbatului. Nu există cunoștințe atât de înalte, fie chiar și universitare ori ultra-universitare, pe cari femeia să nu le poată practica în familie, ca soție și mamă. Tocmai prin practicarea în familie a acestor cunoștințe femeia devine o *demnă* tovarășe a bărbatului. Nici nu vrem excluderea totală a femeii dela viața publică. Vor fi și în viitor, ca și până acum, câmpuri de activitate publică potrivite cu firea femeii. Dacă însă această activitate publică e contemplată ca o concurență, ca o luptă pe viață și moarte cu bărbatul, fără îndoială se va distruge, ori, va decădea căminul familiar. În ce privește drepturile politice, dreptul de vot activ și pasiv, acestea de-asemenea eu cred că ar trebui să se acoarde femeii. De ce să aibă aceste drepturi numai unul dintre cei doi tovarăși? O participare a femeii la legiuire ar avea bune rezultate. Ca să nu amintim altceva, să ne închipuim numai măsura în care s'ar reduce cărciumile prin o legiuire la care ar participa femeile!

Femeia nu are însă numai datoria, ci și *dreptul* de-a se căsători. Cel dintâi drept, prin urmare, pe care ar trebui să-l revendice femeia este dreptul la căsătorie, un drept care în societatea de azi a început a deveni iluzoriu. Sunt ne-numărate femeile, mai ales în societatea cultă, cari nu au puțința de-a se căsători. Cauza, o cunoaște, credem, ori-cine. E celibatarismul unei părți însemnate a bărbaților. Nu celibatarismul împreunat cu abțință, ci celibatarismul care a renunțat la soție, fără să fi renunțat la femeie, celibatarismul laș, iubitor de plăceri, dar nu și de consecințele plăcerilor. E lucru natural, că cel-

puțin un număr de femei egal cu al celibatarilor, *neapărat* trebuie să rămână nemăritate.

Ce se va alege de ele? Un număr neînsemnat al lor, — dar la toată întâmplarea mai mare decât al bărbaților cari procedează la fel, — va îmbătrâni în cinste, ca să folosim această frază. Restul, va aluneca, fără îndoială, pe povârniș. Nu avem însă dreptul să le osândim. Dacă admitem ca un bărbat să nu poată lupta împotriva îmboldurilor firii și să alunece pe povârniș cu cea mai mare ușurință, de ce să nu admitem ca o femeie, după lupte grele, desperate, cu sine însăși, să alunece și ea?

Cauza principală a prostituției prin urmare e celibatarismul unei însemnate părți a bărbaților, la care putem să mai adăugăm împrejurarea, că numeroși bărbați se căsătoresc prea târziu, la care se adaugă educația proastă a tinerimei de sex bărbătesc. Aproape totalitatea medicilor susține că imposibilitatea abstenenței tinerilor de sex bărbătesc înainte de căsătorie e o minciună convențională.

Prostituția fie ea oficială, fie clandestină, e o rușine a societății de azi. E o rușine, a cărei vină o purtăm noi, bărbații, nu femeile. Noi, bărbații, am aruncat în noroiu un însemnat număr de femei, având totuși îndrăzneala de-a le scuipa în față. Pe aceste jertfe ale ticăloșiei noastre le privim cu cel mai mare dispreț, le socotim lipsite de cinste, iar pe bărbatul care e *la fel ca ele* îl socotim om onorabil, ori (e vorba să se schimbe guvernul,) — ministeriabil.

Când vrem să vindecăm un trup plin de răni, fără îndoială trebuie să începem cu rana cea mai grea, cea mai adâncă. Iar cea mai adâncă rană a societății de azi e prostituția, această adevărată palmuire a demnității omenești. E o rană, căreia trebuie să-i ardem rădăcinile. Iar aceasta o vom face înainte de toate desființând celibatarismul. Societățile de emancipare a femeilor, dacă doresc într-adevăr soluționarea problemei feminine, vor trebui să înceapă de aici. Să lupte înainte de toate pentru desființarea celibatarismului, căci prin aceasta vor reînființa căsătoria.

S'ar putea ridica obiecțiunea, că actualele condiții de existență nu permit ori-cui să se căsătorească. Veți găsi însă nenumărați oameni, chiar și între funcționari, cari, în aceleași condiții sociale și cu aceleași venituri ca și ale celibatarului — susțin o familie grea, numeroasă. Admitem unele excepții, cari se pot sana, firește, dar în zilele noastre există și tendința de-a exagera pretențiile.

Desființarea celibatarismului *ar deschide tuturor femeilor poarta căsătoriei*. Dreptul cel dintâi, mai presus decât orice alte drepturi, — al femeii, *dreptul la căsătorie* ar înceta de-a mai fi iluzoriu. Reformând și educația tinerimei, încetul cu încetul prostituția ar dispărea. Numărul femeilor cari aleargă după oficialii s'ar înpuțina, reducându-se la strictul necesar. Ar dispărea amantele și Don-Juanii, iar imoralitatea nu ar fi regulă, ci excepție. Femeile toate, toate, ar fi *femei*, s'ar soluționa cu un cuvânt problema feminină. Iar, ca să se împlinească întru toate dorința dlui I. Mehedințeanu, poezii și-ar încorda din nou lira...

SEPTIMIU POPA

Conferința Micei Antante la Timișoara

Falșurile din Ungaria o chestiune internă? — Relațiunile cu Rusia. — Nesiguranța din centrul Europei și tratativele de siguranță.

Anunțată ca o simplă întâlnire în scopul unui schimb de vederi între miniștri de externe ai Micei Antante, — conferința ținută zilele acestea la Timișoara a depășit cu mult cadrul unui simplu schimb de păreri, prin importanța problemelor care au fost discutate sau numai luate în considerare.

Rezerva miniștrilor celor trei state aliate față de reprezentanții presei române și străine adunați acolo, cât și laconismul comunicatului dat la sfârșitul conferinței au mărit curiozitatea și nedumerirea opiniei publice, care aștepta dela luminile celor trei cancelari aliați răspunsul la câteva probleme de o importanță covârșitoare, mai ales pentru noi.

În primul rând era vorba de atitudinea Micei Antante față de Ungaria în chestiunea falsificărilor de valută străină; venia apoi problema reluării relațiunilor normale cu Rusia, — și în sfârșit — problema siguranței în Europa centrală și în Balcani în spiritul pactului de la Locarno.

Ori, în dările de seamă asupra desbaterilor conferinței, în care se spune că toate aceste trei chestiuni au fost cercetate acolo, — se aude în același timp — sau rezultă — că nici una dintre ele nu și-a găsit soluțiunea la Timișoara, rămânând ca ele să mai fie discutate din nou, fie la cea mai apropiată sesiune a societății Națiunilor, la prima întâlnire a miniștrilor de externe ai Micei Antante, care se pare că va avea loc în Mai la Bled în Jugoslavia.

În ceea ce privește chestiunea falsificărilor de valută străină din Ungaria, cel puțin, ni-se pare că atitudinea celor trei cancelari poate da prilej vecinilor noștri dela nordvest să facă unele reflecții care, pornind

dela timiditatea guvernelor Micii Antante să-i ducă la concluzia că ar putea mistifica oricând opinia publică mondială asupra mașinațiilor tredente și antipacifiste ale Ungariei oficiale, sub pretext că asemenea atentate descoperite înainte de a-și fi ajuns scopul, devin și rămân simple crime de drept comun, față de care nu se găsește nimeni să ia o atitudine hotărâtă.

Evident, că trebuie așteptată și încheierea instrucției judiciare în această chestiune înainte de a lua o hotărâre definitivă în contra turbulențelor noștri vecini, — dar aceasta nu înseamnă că în fața faptelor descoperite deja și a multiplelor declarațiuni ale celor implicați, — care au făcut ocolul presei mondiale — să nu ne formulăm de pe acum pretențiunile noastre legitime pentru cazul când s'ar stabili definitiv că oficialitatea maghiară nu a fost străină — după cum se și pare — de acest atentat.

Dezarmarea Ungariei și înăsprirea controlului aliat sunt cele două soluțiuni radicale care se impun. Și în felul acesta se va putea privi cu mai multă siguranță și cealaltă chestiune cu adevărat internă a Ungariei — vorbim de restaurarea monarhiei — chestiune internă atâta vreme cât persoana celui ales nu ar constitui un pericol pentru pacea vecinilor Ungariei, pentru pacea Europei întregi; în care caz chestiunea internă s'ar putea repede metamorfoza într'un simplu „casus belli“.

Trecând la problema reluării relațiilor normale cu Rusia, am fi dorit să ni-se spună dacă aliașii noștri din Mica Antantă s'ar bizui să ceară și să obțină dela Imperiul Sovietic — odată cu reluarea relațiilor normale — garanția că vecinii noștri dela răsărit nu ne vor ataca pe noi de îndată ce-și vor fi asigurat posturile de observație și de acțiune oficiale și oculte atât în Cehoslovacia cât și în Jugoslavia. Că acesta pare să fi fost gândul conducătorilor dela Moscova reese din respingerea de către Cehoslovacia a propunerilor și cererilor sovietice, care s'au demascat puțin cerând aliatei noastre privilegiul extra-teritorialității pentru o întreagă armată de energumeni sovietici, camuflată sub forma celor mai diferite misiuni.

Deci și în această chestiune s'ar părea că interesele României, ca singurul din statele Micii Antante pentru care Rusia continuă a-și păstra atitudinea amenințătoare, sau cel puțin neclară, continuă să ceară stabilirea unui punct de vedere comun față de Rusia sovietică, în sensul, credem noi, ca problema reluării relațiilor normale cu Rusia, să fie discutată de cele trei aliate din Mica Antantă, în mod solidar, cu Rusia.

Cât privește a treia problemă — asigurarea și garantarea păcii în Europa centrală și în Balcani — este drept că această chestiune nu poate fi considerată ca actuală, atâta vreme cât conflictele interbalcanice își așteaptă încă soluționarea, și atâta vreme cât popoarele din peninsulă și guvernele lor nu vor ajunge la convingerea că neînțelegerile dintre state și popoare nu se netezesc și nici nu se soluționează prin cuțite, bombe sau fiinte, ci prin mijloace mai puțin pitorești, fără îndoială, dar mai eficace.

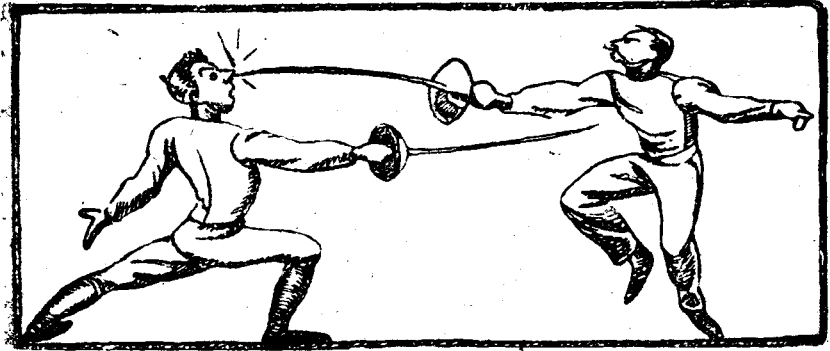
După cum se poate vedea, nesiguranța continuă a ne înconjură pe două treimi ale granițelor noastre și de aceea este firesc ca legitima noastră îngrijorare pentru liniștea și prosperitatea țării noastre să nu se mulțumească cu asigurări anodine și nici cu încercări neputincioase.

Dacă s'au căutat atâtea explicații și interpretări zadarnice, unele de-a dreptul ridicole, crizei în care continuăm a trăi în al optelea an după război, este că nu am cutezat sau nu ne-am învrednicit să privim situația drept în față și să ne dăm seama, că atâta vreme cât granițele noastre vor continua a fi amenințate și câtă vreme nu vom face ceea ce trebuie ca această amenințare să dispară, — nici străinătatea, nici munca noastră cea mai îndârjită, cum și economia cea mai severă, nu vor putea vindeca răul adevărat de care suferim.

J. PALEOLOGU

GAZETA RIMATA

Enigma istorică

Măscăriciului Văldătuș

Am răsfoit hazliul Hronic
In care-ai vrut să fii ironic,
Dar, să-ți spun drept, decând exist
N'am pomenit ceva mai trist...
Pare că văd colò, în zare,
Cum scade tîmpu 'n depărtare,
Și cum, târziu, un cronicar
Călcând din greu, cu pasul rar,
Iscoditor, pe undevă,
Peste un veac se va 'ntrebă:
(Pe când pe noi va crește iarbă)
— „Avea, sau nu, N. Iorga, barbă?”

Va căuta, se înțelege,
Marea enigmă s'o deslege...
Va cerceta spinosul drum
Citînd volum după volum.
Stînd în savantă 'ncurcătură
La fiecare cotitură,
Tot mai mirat, tot mai uimit,
Mai grav și mai nedumirit,
Căci, vai! nu va putea afla,
Domnul N. Iorga cum eră:

*Monarhic, sau antidinastic?
De vată, ori de gumilastic?*

*Prin colțuri pline de insecte,
Pe-un teanc de opere complete
Ca și un vultur solitar
Va sta bătrânul cronicar;
Suit pe 'nalta piramidă,
Plin de sudoare și obidă.
Cu zel nespus se va trudi,
Făcând ades din noapte zi,
Și răbdător va cercetă:
Oare N. Iorga cum scriă,
Cu mâna, cum credea poporul,
Sau mai de grabă cu piciorul?*

*Făcând în minte socoteală
Câtă risipă de cerneală,
Și la tipar, neapărat,
Câtă hârtie s'a stricat,
Apoi, punând ca pe mărgele
Pe două linii paralele
Atâtea șiruri de păreri
Cari neagă astăzi ce-au spus ieri,
Eroicul cercetător
Va cugetă, întrebător,
— „Acest N. Iorga, zis Nebunul,
„Au fost mai mulți sau numai unul?”*

LOGOFĂTUL RĂUTU

— șef de birou la Arhivele
Statului —

INSEMNĂRI

Incidente electorale. — Am spus, în paginile acestei reviste, că alegerile comunale, desfășurate în condițiile politice actuale, sunt o mare greșală, ale cărei triste urmări se vor înregistra pe spinarea țării. Am fi dorit să fim profeți mincinoși. Dar, iată, că cele mai proaspete incidente electorale, stropind cu sânge prima pagină a unei inutile deslănțuri de patimă, vin să întărească temerile noastre cu dure-roase realități.

Era fatal să ajungem aici. Cărmuirea liberală, prea lungă, prea egoistă și prea apăsătoare, se găsește la capătul ei, încheiându-și bilanțul de patru ani cu un supărător pasiv de nemulțumiri obștești. Plecară lui la vreme, dacă s'ar fi petrecut, n'ar fi fost însoțită de regrete, desigur; dar, i-ar fi rămas guvernului actual nădejdea unei reabilitări în fața opiniei publice. Alegerile comunale au venit însă ca o insuportabilă provocare, ca o silnică

prelungire a unui regim virtualmente căzut. Pasiunile populare, a căror violență e atât de rară la noi, în loc să se potolească printr'o normală destindere, au izbucnit cu furie, și am avut, în jurul localurilor de întruniri, ade-vărate ciocniri de stradă, cu focuri de revolver trase în carne, cu morți și cu răniți, cu urlete de fiară sălbatică și panică de nebuni.

Cui folosesc toate acestea? Partidul liberal, să zicem, înainte de a-și face bagajele, va reuși să-și plaseze oamenii săi în câteva consilii comunale, succes pe care, nu contestăm, n'ar fi reușit să-l smulgă prin luptă, în opoziție. E o socoteală mărunță, care poate să satisfacă ambițiile, tot mai pofticioase, ale partizanilor de prin cluburi, dar care nu poate să corăspundă unor îndatoriri față de interesele consolidării noastre naționale.

Alegerile comunale se desfășoară, deci, într'o atmosferă de amenințări,

de surescitare și de violență. E cu puțință, oare, să se asigure, în asemenea condițiuni, o mai bună administrație pe seama orașelor și a satelor noastre? Sau, cel puțin, mai pomenește cineva despre o asemenea preocupare? Urmăriți, dealungul agitatelor coloane de gazetă, campania care a început în preajma acestor prime alegeri comunale în România întregită, și răs-pundeți, dacă ați văzut un singur târgușor dela Oradea până la Ismail, unde întrecerea dintre diferitele liste de candidați să se fi angajat în jurul unui program de îmbunătățiri edilitare... Parcă nici n'ar fi vorba despre așa ceva!

Viaa cade, întreagă, asupra partidului liberal, care a dat, cu bună știință, alegerilor comunale o semnificație *politică*, silind partidele de opoziție să-și strângă rândurile și să dea o luptă, în mod firesc, tot politică. A fost, repetăm, o mare greșală, pe care, ca de obicei, o plătesc tot sârmanii cetățeni...

Presa din Ardeal. — De câteori se pomenește, și pe bună dreptate, despre criza în care se sbate ziaristica românească din Ardealul de astăzi, ni se înfățișează dinaintea ochilor imaginea vie a gazetelor de odinioară, cutezătoare cetățui ale rezistenței naționale, în jurul cărora se strâneau șirurile dârze ale atâtor nădejdi de libertate.

Alături de celelalte instituții, cărora îndeplinirea unității noastre politice le-a dat un avânt nou și le-a deschis larg orizonturile viitorului, numai presa tânjește, suspinând după cecece a fost altădată. Din vâlmășagul suferințelor trecute, atât am ajuns să regretăm: ziarul de odinioară... Scris cu onestitate și așteptat cu evlavie, ecou al unor credințe profunde isvorâte din conștiința milioanei de români, ziarul

acesta era o necesitate organică a vieții noastre publice, o hrană sufletească binevenită, o încurajare cotidiană, un permanent strigăt de alarmă, o bună alinare a umilirilor suferite la fiecare pas.

După triumful războiului, presa românească din Ardeal n'a mai reușit să se facă ascultată, iubită și înțeleasă, cu toate că, după a noastră părere, ideia națională, cu toate consecințele ei, mai are încă de câștigat multe bătălii pe întinsul, de curând rotunjit, al României.

Ni se pare, deci, foarte legitimă stăruința aceloră dintre cărturarii noștri, ei înșiși foști sau actuali gazetari, cari vor să deslușească pricinile acestei stări de lucruri, și să indice, dacă se poate, unele soluții de îndreptare. Printre cele mai nouj contribuțiuni în această privință, însemnăm aci darea de seamă anuală a dlui D. Tomescu, fostul președinte al „Sindicatului presei române din Ardeal și Banat“, precum și articolul mai recent al dlui Ion Lupaș, publicat în revista *Societatea de Mâine*. Și unul și celălalt înregistrează aceeaș concluzie, aruncând toată vina asupra diferitelor grupări politice, cari, despărțind Ardealul în mai multe tabere, au ucis ziarul de altădată.

Presa națională n'a putut fi înlocuită de presa de partid.

Prin urmare, leacul ar fi simplu, ca toate descoperirile mari. Ne-ar trebui, în Ardeal, cel puțin o mare gazetă independentă, care, pe de-asupra pasiunilor politice, fără a mai împărți pe cetățeni în tabere protivnice, să se pună exclusiv în slujba intereselor naționale permanente, mărginindu-se, în cecece privește întâmplările de fiecare zi, la o informație obiectivă, atentă și cinstită.

O asemenea gazetă, recunoaștem și noi, ar fi bine primită pretutindeni.

Dar cine să ne-o dea și cine s'o susțină? O societate pe acțiuni, cu capitaliști generoși, sau o cooperativă de ziariști fără capital? Rămâne să răsară de undeva inițiativa. În orice caz, statul ar putea să jertfească, anual, pentru această rodnică operă de cultură, cel puțin atât cât aruncă, subvenție, unui turneu de operetă... să spunem : tot culturală!

Palavre de gazetă. — Intr'unul din cele mai recente numere ale *Neamului Românesc*, un reporter anonim, — aceștia sunt dușmanii noștri cei mai înviersunați, — criticând încercarea de acord electoral dintre partidul maghiar și guvernul liberal, găsește de cuviință să se agațe și de așa numitul pact dela Ciucea, despre care îndrugă tot soiul de enormități.

Neamul Românesc vorbește, se înțelege, despre lucruri pe cari nu le-a cunoscut niciodată, și despre cari n'are habar. Nici în cele mai autentice colțuri ale suburbiilor bucureștene nu se procedează altfel. Dar, pentru o foaie condusă de un istoric e ceva cam prea mult!

Sunt palavre de gazetă, neisălitate, pe cari niciun locuitor al României întregite nu poate să le ia în serios. Printre ele am dat de una care ne amuză în deosebi. E vechia poveste cu „solidaritatea Ardealului,” pe care, dintr'un exces de ambiție, ar fi „distrus-o” d. Octavian Goga. Știăm, până-acum, că „solidaritatea” cu pricina înfățișă, în ochii unora dintre conducătorii partidului național, o lungă serie de permise distribuite între partizanii și rude, o remuneratoare vamă la Predeal, și o bucățică de autonomie pe seama comodului guvern provincial dela Sibiu. Prin desființarea Consiliului dirigent, hotărâtă chiar de parlamentarii partidului național cu câteva luni mai înainte, guvernul Averescu a tăiat orice

posibilitate de „solidaritate.” Mulți dintre foștii comisari de alimentare, amintându-și începutul lor de carieră... politică, mai oftează și acum de dragul ei. Noi, ne mărturisim crima cu destulă îndrăsneală, n'o regretăm câtuș de puțin.

Nu știăm, însă, că partidul poporului a mai rupt „solidaritatea” Ardealului și atunci când a acceptat să examineze dimpreună cu ne reprezentanții maghiarimei din România atitudinea guvernului de mâine față de problema minoritară. Ce fel de „solidaritatea” s'o fi compromis aci? Aceea dintre d. Iuliu Maniu și d. Iosef Șandor? Aceea dintre d. Alexandru Vaida și fabrica Renner? Aud?

Palavre de gazetă...

Partide inutile. — D. Em. Socor, care cumulează situația de fruntaș socialist cu aceea de director al ziarului *Adevărul* s'a dus deunăzi la Brăila și a luat cuvântul la o întrunire muncitorească. Evenimentul a fost înregistrat, cu tot fastul necesar în coloanele *Adevărului*, care i-a tipărit discursul în întregime, i-a înregistrat aplauzele și i-a publicat, pe deasupra, și portretul. (D. Em. Socor e un bărbat foarte frumos, din al cărui caracteristic profil asirian se pot descifra toate legăturile sale cu pământul României.) Noi, aceștia dela *Țara Noastră*, cari nu avem la dispoziție decât o revistă săptămânală, cu spațiul restrâns, și afară de asta nu publicăm niciodată fotografii, nu puteam să ne ocupăm mai pe larg de epocala întrunire din portul de pe malul Dunărei.

Câteva note interesante vom înregistra, cu toate acestea, și noi. În cuvântarea sa mult aplaudată, (după cum ne asigură *Adevărul*) d. Em. Socor a trecut în revistă partidele politice dela noi, preamărind (bineînțeles !)

partidul socialist, legitimând (spre surprinderea tuturor) partidul liberal, și declarând (fără înconjur) că partidul național e o grupare perfect inutile politicește, a cărei dispariție de pe arena întrecerilor publice e de așteptat.

Dacă n'ar fi frontul unic, încheiat în vederea alegerilor comunale, am spune că suntem și noi, ceva mai de mult, de această din urmă părere. Dar nu pentru a examina opiniile politice ale dlui Em. Socor, cari, fără îndoială, vă sunt tot atât de indiferente cași nouă, am scris aceste rânduri; ci pentru o semnala încă o anomalie în existența suspectă a presei de negustori dela București. În calitatea sa de fruntaș al partidului socialist, (sărmanul partid socialist!) d. Em. Socor își exprimă convingerea, că partidul național înfățișează o categorică inutilitate; ceea ce nu-l împiedică, pe acelaș d. Em. Socor, în calitatea sa de director al ziarului *Adevărul*, să susțină din răspuseri, cu aparențele celei mai autentice sincerități, politica aceluiș partid național, a cărui dispariție o așteaptă...

Lămur-i-vă, dacă puteți, această misterioasă bifurcare de atitudine. Ne atilăm, cu adevărat, în fața unui soi de lanus al mașinilor rotative? Nici de cum. Explicația e mult mai simplă. D. Em. Socor nu crede nici ceea ce scrie la *Adevărul*, nici ceea ce vorbește la Brăila. Nu crede decât în bunul mers al tarabei proprii. Pentru că, publicistul de import are aceeaș structură morală, fie că s'a coborât dela nord, din Cracovia, fie că sosește dela sud, din Erzerum...

„Cetatea Literară”. — La București, a început să apară de câteva săptămâni încoace o nouă revistă literară, sub conducerea dlui Camil Petrescu, unul din cei mai talentați scriitori ai tinerei generații.

O nouă revistă literară n'are totdeauna aceeaș obârșie. Ea poate să însemne, la un moment dat, drapelul unor inovări estetice. Poate să înfățișeze o oglindă cu mai multe fețe a unui bine hotărnicit cenacu. Și mai poate să fie purtătoarea de cuvânt a unei puternice personalități. Ea reprezintă, tot atât de bine, valoarea unui complex de idei cași puterea de acțiune a unui singur om.

Prin ce și justifică existența ei *Cetatea Literară* a dlui Camil Petrescu? Conducătorul revistei, care e încă la începutul carierei sale scriitoresti, nu năzuiește să strângă în jurul său o ceată însuflețită de combatanți pentru un nou crez artistic. Și nici n'a reușit să adune, în tovărășia aceloraș pagini de tipar, alte colaborări decât acele cu care ne întâlnim și aiurea. Atunci? Motivul e cât se poate de onorabil și nu-i putem refuza simpatia noastră. D. Camil Petrescu și-a clădit *Cetatea Literară* a sa dintr'o dorință laudabilă de a se rosti în deplină libertate asupra tuturor manifestărilor, individuale sau colective, din câmpul literelor române.

Această velleitate de independență, cu toată îndrăzneala ei, nu poate să displacă. Ne îndoim însă, că ea va putea justifica până la urmă existența unei publicații, deși notele critice și mai ales cronicile teatrale ale dlui Camil Petrescu sunt scrise cu nerv, cu pasiune și cu sinceritate, — chiar atunci când sunt, pe-alocurea, nedrepte...

„Astra” lucrează. — În ultima sa ședință, secția literară-filozofică a „Astreii” a luat hotărârea să organizeze ședințe literare în sala festivă a Bibliotecii Universitare din Cluj. La aceste ședințe publice, membrii secției vor citi comunicări din domeniul filozofiei și literaturii, și chiar și lucrări literare. Cea dintâi ședință de acest

fel va avea loc în luna Martie. Vor face comunicări dai Bogdan-Duică și Lacea.

Încrestăm această știre în credința că publicul clujan va aprecia năzuințele secției literare. Ședințele publice ar trebui să fie cât se poate de bine cercetate. Dar întrebăm: n'ar putea secția literară-filozofică să facă și câte-o excursie, ținând ședințe publice și în diferitele orașe ale Ardealului?

În jurul traducerei lui „Faust“.— Ultimul număr al revistei craiovene *Năzuința* publică o amănunțită dare de seamă asupra traducerii lui „Faust“ a dlui I. U. Soricu. Darea de seamă e iscălită de d. T. Păunescu-Ulmu, care pare să fie un bun cunoscător al literaturii germane. Examinând cu destulă bunăvoință traducerea dlui I. U. Soricu, recenzentul *Năzuinței* recunoaște („cu părere de rău“) că „nu este o traducere care să rămână, nu este traducerea unui poet“. Și, mai departe, se pronunță categoric: — „În unele locuri, d. I. U. Soricu nu numai că se depărtează de text, dar neredând această transformare în haina mai împodobită a versului face greșeli; nu traduce exact, nu aduce în schimb o strofă mulțumitoare și este inferior tălmăcirii mult mai vechi a dlui Ion Gorun“.

Iată un exemplu, luat la întâmplare de d. Păunescu.

Textul german:

Directorul:

„Ihr beiden, die ihr mir so oft
In Not und Trübsal beigestanden,
Sagt, was ihr wohl in deutschen Landen,
Von unsrer Unternehmung hofft?“

Traducerea Ion Gorun:

Directorul:

„Voi ce'n atâtea rânduri, amândoi,
Mi-ați ajutat la greu și la necaz,
Să-mi spuneți, ce speranță-i oare azi
În țările germane pentru noi?“

Traducerea I. U. Soricu:

Directorul:

„Voi care mi-ați dat concursul,
Amândoi,
Să 'nfrunt necazurile toate,
Să 'mi spuneți astăzi ce mai poate
S'astepte lumea dela noi?“

Apoi:

„Cum poate oricine controla, „deutschen Landen“ la d. Soricu nu există. În schimb strofa are un rând în plus și inferioară versurilor dlui Gorun care redau și în schemă, numărul și exactitatea textului“.

Noi am spus, că dl I. U. Soricu a făcut un act de imprudență tipărit-du-și traducerea. A dat astfel posibilitatea unei comparații cu traducerea dlui Ion Gorun. Iar critica obiectivă a început să compare.

Redactor responsabil: ALEXANDRU HODOȘ